

КОНЦЕПТУАЛНЕ ОСНОВЕ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА – ПРИЛОГ ЗА „РАНИ ЈАВНИ УВИД“

1. УВОДНИ ДЕО

1.1. ОПШТЕ НАПОМЕНЕ

Просторни план подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена (у даљем тексту: Просторни план) усвојен је на седници Владе Републике Србије од 06.12.2008. и објављен у Службеном гласнику Републике Србије (бр. 122 од 30.12.2008).

Након доношења Просторног плана усвојено је неколико нових закона и подзаконских аката као и стратешких развојних докумената који имају значајног утицаја на просторни развој Планског подручја¹.

На основу резултата истражних радова и нове студијске и техничке документације, дошло је до извесних промена у концепцији развоја рударских радова у појединим деловима Колубарског басена („Јужно поље”, „Радљево”, Поље „Е”) што има утицаја на динамику измештања водотока, инфраструктурних и технолошких система и делова насеља, формирање водних ретензија и сл.

Све наведене околности и промене утицале су на покретање процедуре за измену и допуну Просторног плана.

Основни циљ Измена и допуна Просторног плана подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена (у даљем тексту Измене и допуне Просторног плана) је обезбеђење просторних услова за одрживи просторни развој Планског подручја, рационалну експлоатацију лежишта лигнита и других ресурса у Колубарском басену, неутралисање или ублажавање негативних развојних, еколошких и социоекономских последица експлоатације и прераде енергетских других ресурса, као и усклађивање планских решења.

Један од непосредних задатака Измена и допуна Просторног плана су израда правила уређења и правила грађења за одређене просторне целине и коридоре посебне намене, као и заштита лигнитског лежишта од непланске изградње утврђивањем одговарајућег (рестриктивног) режима изградње изнад лежишта лигнита у границама будућих експлоатационих поља, а у складу са динамиком развоја (површинске) експлоатације. Овај проблем се решава диференцирано, у зависности од динамике рударских радова и пратећих активности.

Усклађивање Измена и допуна Просторног плана са новом законском регулативом и стратешким планским и развојним документима и планирано проширење Планског подручја захтеваће промену структуре целог планског документа, планских пропозиција, биланса и графичких прилога.

¹ 1) Закон о планирању и изградњи (Сл. гласник РС, бр. 72/09, 81/09- исправка, 64/10-УС, 18/11, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14 и 145/14 и Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената (Службени гласник РС, бр. 31/10, 69/10 и 16/11); 2) Закон о Просторном плану Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 88/10); 3) Закон о енергетици (Службени гласник РС, бр. 145/14); 4) Закон о геолошким истраживањима и рударству (Сл. гласник РС, бр. 88/11); 5) Закон о јавној својини (Службени гласник РС, бр. 72/11, 83/13 и 105/14); 6) Закон о водама (Службени гласник РС, бр. 30/10 и 93/12); 7) Закон о путевима (Службени гласник РС, бр. 123/08, 101/11 и 93/12); 8) Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године (Службени гласник РС, бр. 17/07, 73/07, 99/09 и 27/10); 9) Уредба о категоризацији државних путева (Службени гласник РС, бр. 105/13 и 119/13); 10) Одлука о утврђивању Националног програма заштите животне средине (Сл. гласник РС, 12/10); и 11) други законски и подзаконски акти (у области заштите животне средине, пољопривреде, шумарства, заштите културних и природних добара и др.).

Планска решења и пропозиције Измена и допуна просторног плана засноване на расположивој документацији и прогнозама утврђују се за плански хоризонт до 2020. године.

На основу нове „Стратегије развоја енергетике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године” и „Догорочног програма експлоатације угља у Колубарском (и Костолачком басену) до 2025. године са пројекцијом развоја до краја века експлоатације” и одговарајуће студијске и техничке документације за Колубарски басен донеће се нови Просторни план најкасније до 2020. године.

Садржај Измена и допуна просторног плана чиниће три књиге:

Књига I: Измене и допуне Просторног плана – стратешки део

I Полазне основе

II Принципи, циљеви и општа концепција просторног развоја

III Планска решења

IV Примена и остваривање планских пропозиција

Књига II: Измене и допуне Просторног плана – Правила уређења и правила грађења

I Општа правила употребе земљишта, грађења, уређења и заштите простора

II Правила уређења и правила грађења за просторне целине и коридоре посебне намене

Књига III: Документациона основа

1) Стратешка процена утицаја Измена и допуна Просторног плана на животну средину

2) Студијска и информациона основа и

3) Документи везани за припрему планског документа

Графички део Измена и допуна просторног плана – стратешки део чине рефералне карте у размери 1: 50 000 и то:

Карта бр.1: Посебна намена простора 2020. године,

Карта бр. 2.1: Саобраћајна и водопривредна инфраструктура, мрежа насеља и јавних служби

Карта бр. 2.2: Енергетска и телекомуникациона инфраструктура,

Карта бр. 3: Природни ресурси, заштита животне средине, природних и културних добара, и

Карта бр. 4: Карта спровођења планских пропозиција.

Детаљне рефералне карте, у размери 1 : 2 500 и 1 : 5 000, односе се на просторне целине, коридоре и локације за које су утврђена правила уређења и правила грађења, односно, регулациона решења.

Изменама и допунама Просторног плана (у стратешком делу) добија се плански основ за израду просторних и урбанистичких планова за уже просторне целине и насеља, развојних стратегија и програма на регионалном и локалном нивоу, стратегија и програма развоја ЈП ЕПС и ПД РБ „Колубара” д.о.о и других носилаца развоја на Планском подручју.

Израдом правила уређења и правила грађења (Књига II) за поједине просторне целине и коридоре посебне намене, добија се плански основ за издавање локацијских услова и информација о локацији за грађевинске објекте, као и извода из планског документа за утврђивање јавног интереса, уређивање простора у другим наменама (рударство и др.), израду техничке документације и сл.

1.2. ПРОСТОРНИ ОБУХВАТ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Подручје Измена и допуна Просторног плана (у даљем тексту: Планско подручје) обухвата: постојеће и планиране површинске копове; депоније откривке (јаловине) и других отпадних материјала; објекте за припрему, прераду или трансформацију угља; мрежу спољног и унутрашњег транспорта; системе за водоснабдевање; постројења за технолошку и отпадну воду; подручја рекултивације оштећеног земљишта; локације за измештање насеља, инфраструктурних и других објеката из зоне експлоатације лигнита; и подручје непосредног утицаја рударско-енергетског система.

Укупна површина Планског подручја износи око 585 km².

Границом Измена и допуна Просторног плана обухваћени су делови територије следећих јединица локалне самоуправе, и то:

- 1) Града Београда, подручје Градске општине Лазаревац:
целе катастарске општине Врбовно, Лесковац, Степојевац, Цветовац, Соколовац, Велики Црљени, Јунковац, Араповац, Миросаљци, Сакуља, Вреоци, Шопић, Медошевац, Зеоке, Барошевац, Стрмово, Пркосава, Рудовци, Мали Црљени, Бистрица, Лукавица, Лазаревац, Петка, Стубица, Шушњар, Дрен, Бурово, Крушевица- мањи део и Трбушница- мањи део; и
- 2) Града Београда, подручје Градске општине Обреновац:
целе катастарске општине Пироман, Бровић, Конатице и Пољане;
- 3) Општине Уб:
целе катастарске општине Уб, Руклада, Лончаник, Милорци, Мургаш, Бргуле, Лисо Поље, Каленић, Шарбане, Радљево, Стубленица, Трњаци и Паљуви;
- 4) Општине Лајковац:
целе катастарске општине Мали Борак, Скобаљ, Јабучје, Лајковац, Рубибреза, Непричава и Ћелије;
и
- 5) Општине Аранђеловац:
целе катастарске општине Прогореоци и Партизани (Даросава).

Просторне целине и коридори посебне намене за које се у Изменама и допунама Просторног плана утврђују правила уређења и правила грађења, односно, регулациона решења су:

А. УРЕЂЕЊЕ ВОДОТОКА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ КОРИДОРА

- 1) Зона ретензија у средњем току реке Пештан – око 232 ха (КО Рудовци, КО Бистрица, КО Трбушница и КО Крушевица око 182 ха ГО Лазаревац и КО Даросавица и КО Прогореоци око 49 ха општина Аранђеловац) која обухвата шест просторних целина: Ретензија „Бистрица“ – 36,7 ха; Ретензија „Трбушница“ – 22,7 ха; Ретензија „Даросавица“ – 22,5 ха; Ретензија „Рудовци“ – 42,3 ха; Ретензија „Крушевица“ – 86,3 ха и Каменолом "Крушевица" – 21,5 ха ;
- 2) Уређење водотока и заштита копова у склопу отклањања последица великих поплава из маја 2014. године – око 120-160 ха (КО Вреоци и КО Шопић у ГО Лазаревац, КО Јабучје и КО Скобаљ у општини Лајковац);
- 3) Реконструкција далековода 2 x 35 kV од ТС Рудник IIIА и IIIБ 110/35 kV до ТС Барошевац 35/6 kV (КО Вреоци, КО Медошевац, КО Бурово, КО Зеоке и КО Барошевац у ГО Лазаревац) – око 56ха;
- 4) Измештање далековода 2 x 110 kV у Вреоцима – око 26,5 ха (КО Вреоци у ГО Лазаревац);
- 5) Етапно измештање дела државног пута ДП IIБ-363 (раније Р-201) Вреоци–Крушевица – око 3,0 ха (КО Зеоке у ГО Лазаревац); и

- 6) Коридор за снабдевање погона „Прераде“ у Вреоцима техничком водом са пратећим саобраћајницама – око 40 ha (30 ha у КО Вреоци у ГО Лазаревац и 10 ha у КО Јабучје у општини Лајковац);

Б. УРЕЂЕЊЕ ЗОНА РУДАРСКИХ И ПРАТЕЋИХ АКТИВНОСТИ

- 7) Одлагалиште јаловине „Турија“ – око 460 ha (КО Јунковац – 300 ha, КО Араповац – 130 ha и КО Сакуља – 30 ha у ГО Лазаревац);
- 8) Одлагалиште јаловине у ПК „Тамнава-источно поље“ – око 270 ha (КО Мали Борак 101 ha у општини Лајковац и КО Цветовац 165 ha у ГО Лазаревац);
- 9) Проширење депоније угља са пратећим објектима поред комплекса ТЕ „Колубара Б“ – око 45 ha (КО Степојевац у ГО Лазаревац, КО Пољане у ГО Обреновац, КО Каленић у општини Уб); и
- 10) Сепарација кварцног песка у Вреоцима – око 9,0 ha (КО Вреоци у ГО Лазаревац);

В. УРЕЂЕЊЕ ЗОНА УТИЦАЈА РУДАРСКИХ АКТИВНОСТИ

- 11) Зона заштите копа Поље „Д“ и депоније шљаке и муља из погона „Прераде“ у делу насеља Медошевац – око 40 ha (КО Медошевац у ГО Лазаревац); и
- 12) Утврђивање зоне утицаја копа Поље „Е“ у делу насеља Зеоке – око 258 ha (КО Зеоке у ГО Лазаревац); и

Г. КОМУНАЛНИ И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИ ОБЈЕКТИ У НАСЕЉИМА НА КОНТАКТУ СА РУДАРСКИМ АКТИВНОСТИМА

- 13) Проширење изворишта ВС „Каленић“ – око 5,0 ha (КО Радљево и КО Каленић у општини Уб);
- 14) Водоизвориште „Сува сепарација“ – око 60,0 ha (КО Вреоци и КО Медошевац у ГО Лазаревац);
- 15) Проширење новог месног гробља у Барошевцу – око 2,00 ha (КО Барошевац у ГО Лазаревац);
- 16) Постројења за пречишћавање отпадних вода у Барошевцу – око 1,0 ha (КО Барошевац у ГО Лазаревац);
- 17) Спортско-рекреативни комплекс у насељу „Јелав“ – око 2,7 ha (КО Барошевац у ГО Лазаревац); и
- 18) Спортско-рекреативни центар у Рудовцима – око 1,0 ha (КО Рудовци у ГО Лазаревац).

1.3. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Правни основ за израду Измена и допуна Просторног плана садржан је у одредбама:

- 1) Закона о планирању и изградњи (Службени гласник РС, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС и 132/14 и 145/14) којим је прописано да се просторни план подручја посебне намене доноси за подручје које због својих карактеристика има посебну намену, која захтева посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора (подручје обимне експлоатације минералних сировина);
- 2) члана 3. Закона о Просторном плану Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 88/10) (у даљем тексту: Просторни план Републике Србије) којим је прописано да се Просторни план Републике Србије спроводи просторним плановима подручја посебне намене;
- 3) чланова 11-18 Правилника о садржини начину и поступку израде планских докумената (Службени гласник РС, бр. 31/10, 69/10 и 16/11) којима је прописана садржина просторног плана подручја посебне намене; и
- 4) Одлуке о изради Измена и допуна Просторног плана подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена (Службени гласник РС, бр. 38/15).

Приликом израде Измена и допуна Просторног плана треба узети у обзир и одредбе других прописа који уређују области: рударства; енергетике; геолошких истраживања; начина утврђивања, евидентирања и прикупљања података о резервама минералних сировина и подземних вода и о билансу тих резерви; права, одговорности и надлежности локалне самоуправе; коришћења, уређења и заштите пољопривредног земљишта; управљања јавним путевима; железничког саобраћаја и железнице; телекомуникација; коришћења, уређења и заштите шума; заштите животне средине; стратешке процене утицаја на животну средину; интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине; туризма; експропријације; израде и одржавања катастра водова и подземних објеката; коришћења, класификације и категоризације чврстих минералних сировина и вођења евиденције о њима; категоризације заштићених природних добара; уређења депонија отпадних материја; процене опасности од хемијског удеса, загађивања животне средине, управљања опасним материјама; заштите непокретних културних добара и др.

Плански основ за израду Измена и допуна Просторног плана садржан је у решењима Закона о Просторном плану Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 88/10) и то у:

- поглављу VII.1 „Мере и инструменти за спровођење плана”, којим је у приоритете за припрему и доношење просторних планова подручја посебне намене сврстан Колубарски угљени басен;
- поглављу V.3 „Одрживи развој економије, транспорта и инфраструктуре”, у оквиру просторног развоја рударства у сектору угља и енергетске инфраструктуре (поглавље 3.1.3. “Просторни развој рударства”, 3.3.2. „Енергетска инфраструктура”), којим је предвиђено да се експлоатација лигнита обавља у Колубарском угљеном басену; и
- поглављу V.3.4.2. „Биланси употребе земљишта”, којим је процењено да је за потребе обимне експлоатације минералних сировина, грађевинског материјала, одлагалишта, јаловишта и депоније потребно резервисати просторе укупне површине око 1.000 km², који ће се по завршетку експлоатације плански рекултивисати.

Приликом израде Измена и допуна Просторног плана преузете су планске пропозиције и планска решења из Уредбе о Просторном плану подручја посебне намене коридора аутопута Београд–Јужни Јадран (Службени гласник РС, бр. 37/06) (у даљем тексту: ППППН коридора аутопута Београд–Јужни Јадран) у западном делу Планског подручја Уредбе о утврђивању Регионалног просторног плана Колубарског и Мачванског управног округа, (Службени гласник РС, бр. 11//14) и Измена и допуна Регионалног просторног плана административног подручја града Београда (Службени лист Града Београда, бр. 10/04 и 38/11).

Истовремено, стратешки оквир експлоатације лигнита садржан је у Стратегији развоја енергетике Србије до 2015. године, односно, у новој Стратегији развоја енергетике Србије до 2025. године (предлог) као и Стратегији управљања минералним ресурсима угља у Колубарском и Костолачком басену за период до краја 2017. године (2013) и Стратегији управљања минералним ресурсима Србије до 2030. године (2012).

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ДРУГИХ РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА

Просторним планом Републике Србије утврђена су основна стратегијска опредељења, планска решења, смернице и пропозиције које се односе и на подручје Колубарског лигнитског басена.

Просторним планом Републике Србије, полазећи од Програма развоја ПД РБ „Колубара” д.о.о. сагледана је могућност заменских капацитета за копове који престају са радом у наредном периоду до

2020. године (Поље „Б”, „Тамнава-источно поље” и Поље „Д”) са повећањем производње на 36 милиона тона угља годишње. Предвиђене су следеће активности: завршетак инвестиционог програма на површинском копу „Тамнава-западно поље” и достизање нивоа производње од 12 милиона t годишње; замена застареле опреме на Пољу „Б”, прелазак у Поље „Ц” са постепеним повећањем капацитета на 3, а затим и на 5 милиона тона угља годишње; проширење експлоатационих граница површинског копа Поље „Д” и дислокација села Вреоци; припрема коридора за измештање реке Колубаре, пруге Београд – Бар и државног пута реда (ДП ИБ-22) (Ибарска магистрала); и припреме за отварање површинских копова Поље „Е”, „Радљево” и Поље „Г” („Јужно поље”). Просторним планом Републике Србије утврђени су следећи стратешки приоритети до 2014. године у сектору површинске експлоатације угља: проширење Поља „Д”; активирање поља „Велики Црљени”; „Ц”; „Е”; „Г” и „Радљево”. Просторним плановима нижег реда (на локалном нивоу), уважавајући принципе одрживог развоја, потребно је решити (обезбедити) неопходне инфраструктурне услове везане за изградњу транспортних комуникација, снабдевање енергијом, одлагање јаловине и слично, ради несметаног отварања рудника.

Имајући у виду да Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године дефинише приоритетне правце развоја енергетике Републике само до 2015. године, и да је због светске економске кризе и домаће економске ситуације дошло до промена које у значајној мери утичу на даљи развој енергетског сектора у Републици Србији, Влада је донела Закључак о изради нове стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године. Уз уважавање приоритета дефинисаних у стратешким документима, када су у питању нови термоенергетски објекти на подручју Колубарског лигнитског басена предвиђа се: завршетак изградње започетих блокова „Колубара Б” 700 MW (2 x 350 MW); и изградња посебног постројења у Колубарском басену са сагоревањем у циркулационом флуидизованом слоју снаге око 200 MW. У области гасне привреде, међу стратешким приоритетима до 2014. године је и изградња гасовода у Колубарској области.

Основни правци развоја подручја Колубарског басена одређени су стратешким опредељењима развоја енергетике Републике Србије. Низ пропозиција из ових докумената, међутим, није елабориран до нивоа који омогућава једнозначну интерпретацију и директно коришћење у Изменама и допунама Просторног плана. То се односи, у првом реду, на: (1) конкретне стратегије и циљеве у погледу својинског, организационог, финансијског и осталог реструктурирања у области енергетике; и (2) величину, структуру и изворе финансијских и других средстава за наставак ревитализације постојећих објеката, довршавање започетих објеката и изградњу нових. Међу наведеним отвореним питањима, од кључног значаја јесте разрешавање проблема финансијских средстава за основне објекте (ТЕ „Колубара А”, ТЕ „Колубара Б” и др.), јер ће они апсорбовати највећи део инвестиционих средстава. Иначе, веома значајан развој малих и средњих предузећа и реструктурирање постојећих предузећа у оквиру и ван Планског подручја, која нису стриктно везана за производњу енергије, не захтевају велика средства.

Стратешки оквир просторног развоја и уређења Планског подручја утврђен је Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2015. године. За Измене и допуне Просторног плана најважније су оне њене одредбе које се односе на: (1) завршетак започетих инвестиција; (2) ревитализацију постојећих капацитета; (3) ширење површинских копова на нове локалитете; (4) економске, социјалне, просторне/насељске, правно-имовинске, техничко-технолошке и еколошке конфликте који се очекују код остваривања стратешких циљева; и (5) неопходност разграничења експлоатације лигнита, с једне стране, и прераде лигнита и производње енергије и осталих пратећих програма, с друге.

То су уједно и одредбе за које је најпрече да буду операционализоване до нивоа који је неопходан за имплементацију Измена и допуна Просторног плана.

Нова „Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године” се налази у процедури доношења. У припреми је „Корпоративна и инвестициона стратегија ЈП ЕПС”, као и „Дугорочни програм експлоатације угља у Колубарском угљеном басену до 2025. године са пројекцијом развоја до краја века експлоатације”. Ови стратешки документи биће основа за доношење новог Просторног плана.

Поред тога, релевантан стратешки оквир просторног развоја и уређења Планског подручја чине стратешки правци енергетске политике и захтеви за усклађивање са ЕУ, дефинисани Националном стратегијом за приступање Србије ЕУ: (а) реформа законодавно-правног оквира (изградња одговарајућег институционалног оквира – агенција и оператора за поједине сегменте) и (б) структурно-организационе и својинске промене.

Подручје Колубарског лигнитског басена обухваћено је следећим просторним плановима донетим у претходном периоду: Просторним планом Републике Србије, Регионалним просторним планом административног подручја града Београда (Службени лист града Београда, бр. 10/04), Просторним планом подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд–Јужни Јадран, деоница Београд–Пожега (Службени гласник РС, бр. 37/06) и Регионалним просторним планом Колубарског округа погођеног земљотресом (Службени гласник РС, бр. 70/02) као и Програмом имплементације регионалног просторног плана и Регионалним просторним планом Колубарског и Мачванског управног округа (Службени гласник РС, бр. 11/15).

Друга студијска, планска, развојна и друга документација од значаја за израду Измена и допуна Просторног плана је:

- европски документи и стратешки оквири од значаја за Колубарски лигнитски басен.;
- Извештај о стратешкој процени утицаја Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године на животну средину, ИАУС, 2013;
- Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара, (Службени гласник РС, бр. 2/2011);
- Стратегија управљања минералним ресурсима Републике Србије до 2030. године (РГФ, 2012);
- Стратегија управљања минералним ресурсима угља у Колубарском и Костолачком басену за период до краја 2017. године (ЕПС, 2013);
- Водопривредна основа Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 11/02);
- Стратегија управљања водним ресурсима Републике Србије (у припреми);
- Студија “Успостављање и развој система за мониторинг режима површинских и подземних вода”, (Институт за водопривреду “Јарослав Черни”, 2007);
- Стратегија индустријског развоја Републике Србије до 2020. године (2011);
- Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године (Службени гласник РС, бр. 21/07);
- Политика научног и технолошког развоја Србије 2015 (Службени гласник РС, бр. 13/10);
- Стратегија развоја пољопривреде Србије (Службени гласник РС, бр. 78/05);
- Стратегија развоја туризма у Републици Србији (Службени гласник РС, бр. 91/06);
- Национална стратегија одживог развоја Србије;
- Стратегија подстицања и развоја страних улагања (Службени гласник РС, бр. 22/2006);
- Стратегија за приступање Србије ЕУ (2006);
- Стратегија за смањење сиромаштва у Србији (2003);
- Национални програм заштите животне средине (Службени гласник РС, бр. 12/10);

- програми и други документи развоја регионалног и општинског значаја;
- техничка документација за рударске, енергетске, инфраструктурне и друге системе;
- пројекти ремедијације/рекултивације деградираног простора, студије утицаја на животну средину, студије оправданости и сл. за објекте и комплексе у Колубарском басену;
- резултати научних истраживања која се односе на просторни развој рударских басена;
- топографске карте (Р – 1: 50.000), ортофото, топографски и катастарски планови за уже просторне целине (Р – 1: 5.000, 1 : 2.500)
- студијска и документациона грађа формирана у претходном периоду која се односи на просторни развој Колубарског басена; и др.

3. ПРИНЦИПИ ПЛАНИРАЊА, КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПРОСТОРА НА ПЛАНСКОМ ПОДРУЧЈУ

3.1. Основни принципи просторног развоја

Принципи просторног развоја на Планском подручју су: промоција одрживог просторног, социјалног и економског развоја; рационално коришћење постојећих ресурса и инфраструктуре; смањење загађивања и прилагођавање климатским променама; инклузивност – антиципирање и партиципација широког круга актера и грађана у креирању и управљању променама у домену економије и социјалног развоја; хоризонтална и вертикална интегрисаност политика; економско-тржишна оправданост и рентабилност; просторно-еколошка усклађеност; спајање потреба и могућности (локационих захтева и локационих услова); територијална кохезија ради смањења просторних неравномерности; промоција еколошког квалитета; локационо-еколошка селективност и локациона компатибилност; мешовите намене за различите активности; управљање транспортом и повећање приступачности; енергетска ефикасност; одрживост у планирању, уређењу и коришћењу простора; корпоративна, социјална и еколошка одговорност.

Остали принципи су:

- територијална ефикасност, територијални квалитет и територијални идентитет као основа за раст територијалне конкурентности подручја Колубарског басена;
- примена принципа “полицентричности” и принципа континуитета позитивних трендова у просторној организацији на свим нивоима;
- транспарентност, интегративност, флексибилност у превођењу општих и оперативних стратешких циљева просторног развоја у низ политика, приоритета, програма, као и у алокацију земљишта за привлачење тржишних и јавних ресурса и њихово укључивање у територијални развој у складу са адекватним/новим институционалним оквиром и имплементацијским средствима;
- примена принципа супсдијарности;
- обезбеђење отворености и доступности инфраструктури, комуникацијама, информацијама и знању;
- правило да својина, тржишна вредност, права промета и трансакција са земљиштем и другим непокретностима представљају основе коришћења грађевинског земљишта, а у складу са тржишним механизмима и планским решењима и законском регулативом; и
- развијање конзистентног мониторинга и оквира знања за праћење и анализу просторног развоја на локалном и регионалном нивоу.

3.2. ПОЛАЗИШТА ЗА РЕШАВАЊЕ РАЗВОЈНИХ, ПРОСТОРНИХ, ЕКОЛОШКИХ И ДРУГИХ КОНФЛИКАТА

У развоју рударско-енергетских и индустријских комплекса какав је Колубарски лигнитски басен, јавља се већи број конфликта, које је неопходно плански и на други начин контролисати, односно неутралисати. У првом реду треба обезбедити заштиту и остваривање јавних интереса, али на начин да се при томе омогући и остваривање највећег броја групних и индивидуалних интереса.

Основни сукоб интереса проистиче из нужности продуктивне експлоатације угља као необновљивог природног ресурса и коришћења обрадивог земљишта као делимично обновљивог природног ресурса. Наиме, експлоатација угља не само да заузима велике површине, у овом случају земљишта високе бонитетне вредности, већ га додатно деградира одлагањем јаловине, пепела и других штетних материја, аерозагађењем и загађивањем воде. Да би се минимизовало штетно деловање рударских активности на пољопривредне површине, неопходно је у разради, односно имплементацији Плана полазити од општих принципа и критеријума као што су: (1) рационално коришћење земљишта за експлоатацију угља; (2) што краће време заузимања земљишта за експлоатацију и одлагање; (3) ефикасна рекултивација земљишта; и (4) ригорозна еколошка заштита.

Други конфликт је између експлоатације угља и производње енергије и постојећих насеља. Наиме, објекти за експлоатацију угља, објекти за одлагање пепела и јаловине, објекти за производњу електроенергије и пратећи објекти заузимају својим ширењем и развојем постојећа насеља. Овде спада и угрожавање археолошких налазишта и других споменика културе рударским радовима, нарочито у случају када су такви локалитети недовољно истражени. Ову врсту конфликта могућно је плански умањити, односно контролисати применом следећих принципа: (1) планским заузимањем само минимално неопходних површина земљишта односно насеља; (2) резервацијом и чувањем простора; давањем правичне накнаде за одузето земљиште; (3) нуђењем могућности избора за пресељење и за трајно ангажовање и становање, на основу претходно извршене евалуације већег броја опција; (4) строгом заштитом археолошких локалитета и других културних споменика вредности; (5) строгим чувањем заштићених природних вредности; и (6) обезбеђењем пресељеном/насељеном становништву адекватних ("нормалних") услова живота и рада на новим локацијама.

Трећа врста конфликта има наглашену еколошку димензију и састоји се у угрожавању и загађивању вода, ваздуха, земљишта и укупне животне средине. Овде је, поред планских мера у ужем смислу, подједнако важна примена инструмената опште политике заштите животне средине, а у првом реду: (1) увођење строгих еколошких стандарда и контроле и њихова ригорозна имплементација; (2) увођење нових, просторно-еколошки повољних ("неутралних", или што мање оптерећујућих) технологија експлоатације и прераде угља и других ресурса; (3) планско контролисање просторних аспеката загађивања средине (кроз контролу еколошко-просторног капацитета односно прагова средине); и (4) пажљива планска контрола просторне димензије загађивања.

Четврти конфликт тиче се еколошко-просторних захтева који проистичу из међународних обавеза Србије, с једне стране, и недовољне еколошко-просторне санације загађене средине из ранијих периода експлоатације и прераде основног ресурса, с друге. Наиме, у санацији и рехабилитацији животне средине (рекултивацији земљишта, решавању проблема пречишћавања вода итд.) веома се заостаје, па ово постаје приоритет у предстојећем периоду. Још увек је отворено питање извора из којих ће бити финансирана санација, што је проблем чија је сложеност додатно потенцирана у условима својинског и другог реструктурирања у области рударства и енергетике.

Конфликте између изграђене мреже насеља и ширења подручја експлоатације угља треба минимизовати плановима нижег реда, којима је неопходно резервисати простор и стриктно спроводити мере које су у Просторном плану прописане ради превенције од бесправне изградње на површинама

предвиђеним за ширење угљенокопа. На тај начин, планске мере и инструменти треба да добију примат у спречавању тзв. бесправне изградње, односно у контролисању њених последица.

Потребно је имати у виду још једну врсту конфликта, тј., конфликте који проистичу од тзв. „капиталне интензивности” основних рударско-енергетских активности. Наиме, изградњом нових капацитета у овим привредним секторима отвара се веома мали број нових радних места. Овај конфликт се плански може минимизовати постепено и то тек делимично, превасходно кроз процесе структурног прилагођавања и пратеће дисперзије привредних активности на Планском подручју, приоритетним отварањем нових предузећа у сектору услуга и то пре свега стимулисањем отварања нових малих и средњих предузећа (МСП), што је стратешко опредељење које додатно добија на важности у ситуацији када у основном рударском и енергетском сектору има знатног вишка запослености, односно када извесно предстоји смањивање броја запослених у њима.

Један од кључних конфликта у пракси проширивања експлоатационих површина угља јесте и решавање имовинско-правних односа – експропријације непокретности (објеката, грађевинског и пољопривредног земљишта и др.). Практика показује да постојеће законске одредбе немају јасна решења за ефикасно и одрживо решавање проблема својинских интереса у поступку експропријације непокретности. Последице у пракси су успорена, отежана и скупља производња угља. Потребна је измена регулативе о експропријацији, рударству, планирању и уређењу простора и др.

4. ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ ПЛАНИРАЊА, КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПРОСТОРА НА ПЛАНСКОМ ПОДРУЧЈУ

4.1. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА (ВИЗИЈА) ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

Посматрано на дужи рок, шире подручје Колубарског лигнитског басена, а у њему и *Планско подручје*, развијаће се као простор који је интегрисан у шири простор Србије, као и у непосредно и шире регионално и свеевропско окружење, са следећим карактеристикама: друштвена и просторна (регионална) заједница у којој је постигнута равнотежа између економске, социјалне кохезије, а нарочито између економског раста, социјалне правичности и заштите животне средине; са повољним параметрима у погледу одрживог развоја, вредности индекса тзв. „хуманог развоја” (HDI), запослености, раширености и дубине сиромаштва и БДП-а; развијена и диверсификована привредна структура (то јест, ширење и гранање привредне матрице); развијено предузетништво и друштвено (социјално, еколошки итд.) одговорно корпорацијско понашање; добра развијеност и повољан просторни размештај објеката друштвених служби (услуга); добра изграђеност техничке инфраструктуре и њен повољан просторни размештај; очувана животна средина; ефикасна (локална и регионална) администрација; и богат културни живот.

Планско подручје је развијеније од других подручја (региона) сличне величине у Србији, превасходно као последица дејства већег броја фактора из двеју група: прво, оно се налази у ширем метрополском подручју Београда, који је једини надпросечно развијен макро регион у Србији (2011); и друго, мада наглашена монопривредна структура Планског подручја, са доминацијом рударско-енергетских активности, има и својих недостатака, она је у претходном периоду била предност за развој, јер су ове делатности међу онима које су у оквиру тзв. реалног дела привреде најмање трпеле дејство негативних фактора у последњих више од двадесет година развоја и увек су биле у рангу националних развојних приоритета. Иако је након наступања кризе 2008. године интензитет привредних активности унеколико опао, то није било знатније него у другим регионалним подручјима Србије, па је Планско подручје очувало своју релативну позицију у општим (републичким) развојним оквирима. Међутим, лоше развојне перформансе које су остварене у периоду 2000-2008. године, директна су последица погрешно изабраног

концепта транзицијских реформи. Оне још увек нису исцрпље негативно дејство, већ ће се осећати у подужем периоду, а биће потенциране продуженом националном и глобалном развојном кризом.

Република Србија је у обавези да започне са применом тзв. аки коминотер (*acquis communautaire*) из Уговора о оснивању енергетске заједнице Југоисточне Европе, у погледу конкуренције, обновљивих извора енергије, енергетске ефикасности, усаглашености са општим стандардима Европске заједнице, механизма за пренос енергије на велике удаљености, сигурности снабдевања енергијом (грађана и привреде), хармонизације прописа, унутрашњег тржишта, међусобне помоћи и др., што се односи на разне директиве, уредбе и друге прописе ЕУ. Република Србија је у обавези да донесе одговарајуће националне прописе, програме и друге развојне акте.

Међу економским факторима најзначајније је повећање цене основног и прерађеног ресурса (угља и електричне енергије), где се у периоду од неколико година очекује довођење на ниво који задовољава принцип „трошкови плус“, тј. пуно покриће трошкова производње, уз одређен простор у цени за трошкове развоја. Такође, очекује се пуно укључивање у међународни финансијски систем, где је основно да се обезбеди боља доступност иностраног инвестиционог и другог капитала и услови финансирања, што у просторно-еколошком и регионалном погледу може имати само позитивне последице. Опште узев, то би омогућило да се више инвестира у: (1) вертикалну и хоризонталну диверзификацију производње; и (2) заштиту средине (простора, биодиверзитета и сл.), било превентивно или ублажавањем негативних последица експлоатације ресурса.

Отварање Републике Србије према свету и укључивање у регионалне и шире међународне интеграције имаће за последицу увођење новијих приступа и концепција просторно-еколошког развоја и контроле, где су за разматрања стратешких и регионалних аспеката најважније следеће: (1) одрживи развој или „Clean Coal Strategy“/Стратегија чистог угља; (2) принципи и критеријуми тзв. „индустријске/привредне екологије“; и (3) заштита биодиверзитета.

У периоду до 2020. године биће окончана експлоатација лигнита на пољима „Д“, „Б“, „Ц“, и „В. Црљени“ и покренута експлоатација Поља „Е“, Поља „Радњево“ и Поља „Г“ у току 2016. године.

Концепт обнављања деградираног простора (насеља, екосистема, пејзажа и сл.) заснива се на анализи и вредновању традиционалних вредности подручја (градитељског и културног наслеђа, социјалних и хуманих вредности, природне средине тј. карактеристика рељефа, земљишта, пејзажа, флоре и фауне и сл.). Овакав став не искључује друге вредности и стандарде који су у функцији задовољавања савремених потреба човека.

Измене и допуне Просторног плана обезбеђују заштиту лигнитског лежишта од деградације и нерационалног коришћења. Утврђује се рестриктиван и плански контролисан начин, услови и пропозиције коришћења простора и изградње инфраструктурних, привредних и насељских објеката изнад лигнитског лежишта. Посебним планским мерама и решењима биће обезбеђено да примена поменутих ограничења не утиче на погоршање услова живота у насељима која се налазе у експлоатационом подручју лигнитског басена. Ове мере биће подржане одговарајућим институционалним и нормативним решењима, у складу с новим стратешким опредељењима Републике Србије у области коришћења енергетских ресурса.

Поред постојећих термо-енергетских објеката у Великим Црљенима и Вреоцима, на новој локацији (на тромеђи општина Уб, Лазаревац и Обреновац) предвиђа се наставак изградње ТЕ „Колубара Б“. За даљи развој рударско-енергетско-индустријског комплекса разматрају се три потенцијалне локације (Вреоци, В. Црљени и Каленић). Изградња нових привредних објеката (ван сектора енергетике) биће усмеравана према градским насељима и зонама насељавања.

4.2. Општи циљеви просторног развоја планског подручја

Општи циљеви просторног развоја Планског подручја заснивају се на општим стратешким правцима и циљевима развоја Републике и обухватају: 1) свеукупни друштвено-економски одрживи развој; 2) смањење регионалних и унутар-регионалних диспаратитета у степену друштвено економског развоја и услова живота, са нагласком на подстицање развоја недовољно развијених, девастираних индустријских и руралних подручја; 3) смањење негативних демографских кретања; 4) развој економије базиране на знању, иновативности, савременим научно-технолошким достигнућима и ефикасној организацији управљања; 5) развој конкурентности на свим нивоима; 6) успостављање правног и институционалног оквира за планирање, организовање, координирање и реализацију развојних активности; 7) подстицање међуопштинске, међурегионалне, прекограничне и међународне сарадње по питањима од заједничког интереса; и 8) ефикасније коришћење домаћих природних ресурса и добара на републичком, регионалном и локалном нивоу.

Општи посебни циљеви развоја Планског подручја су:

- стварање услова за ефикасно активирање, експлоатацију и прераду минералних ресурса (првенствено лигнита), као делатности која чини организационо-функционални део енергетског система Србије; ови услови су: (1) институционални; (2) организациони; (3) правно-имовински; (4) економски; (5) финансијски; (6) просторно-еколошки; и (7) инфраструктурни;
- обезбеђење несметаног/правичног приступа лежиштима угља;
- равномернији територијални развој (постепено смањивање диспропорције у степену развијености између уже зоне карактеристичне по високој концентрацији капиталних улагања, и шире зоне која је релативно неразвијена);
- смањење диспропорције у структури привредног развоја (превазилажење монофункцијске структуре привреде, подстицање МСП у секундарном и терцијарном сектору и јавних служби чиме ће се, између осталог, створити и претпоставка за равномернији развој читаве територије у зони утицаја РЕИС-а);
- реструктурирање привреде, кроз њену диверзификацију, бржи развој терцијарног сектора и приоритетан развој пропульзивних и/или извозно оријентисаних секундарних делатности, у првом реду малих и средњих предузећа приватног сектора;
- обезбеђење стимулативних услова за останак становништва у сеоским насељима, отварањем нових предузећа и радних места у насељима изван општинских центара, као и равномернијим просторним развојем, чиме се смањује проблем дневног транспорта запослених;
- обезбеђење веће интегрисаности подручја и повећање мобилности фактора производње и развоја, рационалним инфраструктурним повезивањем мреже насеља, реконструкцијом постојећих инфраструктурних система, побољшањем њиховог функционисања и изградњом нових објеката (полазећи од принципа полицентричног развоја); један од важних циљева из овог опсега јесте и просторно интегрисање рударско-енергетског комплекса са осталим деловима привреде;
- неутралисање развојних конфликта и негативних екстерних ефеката (промена структуре и просторна дисперзија капиталних инвестиција, усмеравање позитивних екстерних ефеката у смањење деградације природе, као и у њену ревитализацију, обнављање и уређење простора, рационално искоришћавање лигнита, унапређење технологије и сл.);
- заштита квалитета средине и квалитета живљења (обезбеђење, у складу са реалним друштвеним могућностима, прихватљивих еколошких и амбијенталних стандарда, као и општег нивоа друштвеног стандарда, доступности јавних сервиса и др., како на ужем тако и на ширем подручју);

- обезбеђење сигурности од природних и створених деструктивних утицаја (уграђивање у планске концепције и решења критеријума сигурности који ће допринети смањивању ризика у ванредним околностима, као и смањењу повредивости рударско-енергетско-индустријског система (РЕИС), становништва, насеља, техничких и комуналних система, природне средине и др.); и др.

5. КОНЦЕПТУАЛНИ ОКВИР ПЛАНИРАЊА, КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА СА СТРУКТУРОМ ОСНОВНИХ НАМЕНА ПРОСТОРА И КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА

У експлоатацији природних ресурса полази се од општих захтева који се односе на њихово ефикасно коришћење које доприноси расту индивидуалног и колективног стандарда, на једној страни, и уважавању еколошко-просторних ограничења, на другој.

Природне ресурсе – површинске и подземне воде, лигнит и друга рудна богатства, шуме, пољо-привредно земљиште и др. треба користити рационално и штедљиво, што подразумева: смањивати утрошак ресурса по јединици производа односно услуге; настојати на добијању што веће економске противвредности у коришћењу ресурса; узимати у обзир све директне и велики број индиректних користи и трошкова приликом планске евалуације коришћења ресурса; настојати да се што више користе тзв. еколошки-просторно повољне технологије (нискоугљеничне или “зелене”, “чисте” технологије); и др.

Досадашња искуства у развоју Планског подручја нису у свему једнозначна. С једне стране, оно недвосмислено показује да планске интервенције у коришћењу основног ресурса (угља) могу бити ефикасне, под условом да се планске и друге одлуке доследно спроводе и уколико је њиховом спровођењу обезбеђена неопходна и разноврсна подршка. Утолико, досадашње планско искуство може бити добра основа и водилца у планирању будућег развоја, уређења и еколошко-просторне заштите Планског подручја.

Посебно треба указати на проблем планске контроле и расподеле позитивних и негативних екстерних ефеката развоја. Као и у већини сродних случајева, позитивни ефекти овакве активности више се очитују у укупној привреди (према правилу доминације тзв. „мултипликативних”, „акцелераторских” и „екстериторијалних ефеката” на ширем плану), а мање у локалним/регионалним оквирима, у којима се, опет, локализује знатно већи број директних и индиректних негативних утицаја. Иако на Планском подручју има предузећа из двадесетак грана производног сектора, доминирају рударско-енергетско-индустријски сектор и металопрерађивачка индустрија. За прву групу карактеристично је да је изразито капитално интензивна, период изградње капацитета/објеката је дуг, улагања су висока (што имплицира да су трошкови отварања јединичног радног места енормно високи), основни ресурс се експлоатише (екстрахује и прерађује) у дугом периоду, а непосредна профитабилност је ниска. С друге стране, нема сумње да су управо активирање основног ресурса и његова прерада, као и раст пратећих индустријских и других активности, имали за резултат општи бољитак за Планско подручје, што се манифестовало кроз велике економске, социјалне, демографске и просторне промене, где су међу најважнијима:

- раст инвестиција, производње, запослености и друштвеног производа (националног дохотка), који је био нарочито интензиван у 1970-им и 1980-им годинама прошлог века;
- промена структуре привреде;
- раст животног стандарда (квалитета живљења);
- повећање просторне (хоризонталне) и социјалне (вертикалне) покретљивости становништва; и
- успостављање новог просторног обрасца у насељавању становништва и лоцирању привредних и непривредних активности.

Досадашње искуство недвосмислено упућује на приступ по коме основни правци планске и друге координације треба убудуће да обухвате следеће стратешке и регионалне аспекте развоја:

- максимизовање изгледних позитивних утицаја експлоатације основног ресурса, на једној страни, и спречавање могућих негативних утицаја, односно њихово довођење на неопходан/подношљив минимум, на другој;
- планско контролисање фактора, у првом реду демографских, насељско-комуналних и еколошких, који би могли отежати, успорити или осујетити рационално коришћење основног ресурса;
- предузимање активности на локалном, регионалном и државном/националном нивоу којима се повећава инвестициона и друга привлачност Планског подручја за лоцирање комплементарних програма и пројеката развоја, тј., оних који се налазе изван области експлоатације основног ресурса (према императиву: „побољшање регионалног профила Планског подручја и његовог територијалног потенцијала”);
- планско и програмирано отклањање досадашњих негативних последица експлоатације лигнита, а у првом реду просторно-еколошка рехабилитација оштећених односно промењених предеоних целина; и
- планирано/програмирано предузимање активности које ће утицати на промену досадашњих негативних социоекономских и просторно-насељских тенденција на Планском подручју

Експлоатација лигнита вршиће се на основу посебних дугорочних и средњорочних програма експлоатације. Приликом њихове израде, нужно је обухватити, између осталог, и следеће: економске, социјалне и еколошко-просторне ефекте на Планском подручју, његовом непосредном регионалном окружењу и на ширем простору; процену алтернативних могућности коришћења, уз поређење добити и трошкова оних природних и створених ресурса чије је потенцијално коришћење у сукобу са експлоатацијом лигнита (тј. земљишта, вода, насељских система итд.); и изгледне негативне ефекте у природној и створеној насељској средини, како би они били сведени на најмањи могући ниво.

Нужно је ограничити смањивање површина пољопривредног земљишта (нарочито оног које је у бољим бонитетним класама) и промену његове намене у неплодне површине (за грађење, рударство, индустрију итд.). Такође, треба спречити конверзију шумских и других еколошки вредних површина у пољопривредне, а настојати на квалитетнијем коришћењу постојећег пољопривредног земљишта.

Неопходно је битно унапредити коришћење шума и уређење шумског земљишта: зауставити нелегалну сечу; у складу са природним датостима, нужно је интензивирати пошумљавање, а нарочито деградираних површина и обрадивих земљишта 6 - 8 катастарске класе; у томе, приоритетно треба побољшавати биолошко стање шумских састојина и предузимати биотехничке и друге мере заштите од ерозије, поплава и других облика деградације земљишта.

Просторним планом обезбеђује се заштита лигнитског лежишта од деградације и нерационалног коришћења. Утврђује се рестриктиван и плански контролисан режим коришћења простора и изградње инфраструктурних, привредних и насељских објеката изнад лигнитског лежишта. Посебним планским мерама и решењима биће обезбеђено да примена поменутих ограничења не утиче на погоршање услова живота у насељима која се налазе у експлоатационом подручју лигнитског басена. Ове мере биће подржане одговарајућим институционалним и нормативним решењима, у складу с новим стратешким опредељењима Републике Србије у области коришћења енергетских ресурса.

У наредном периоду за депоновање раскривке користиће се по правилу унутрашња одлагалишта у депресијама површинских копова где је експлоатација угља завршена. У последњим фазама експлоатације лигнитског лежишта формираће се две релативно велике трајне депресије, једна у

источном (Поље „Е” и „Јужно поље”) и једна у западном делу лигнитског басена (Поље „Радљево”), које ће бити испуњене водом. Завршетак експлоатације угља у Колубарском басену очекује се између 2055. и 2060. године.

Концепт обнављања деградираног простора (насеља, екосистема, предела и сл.) заснива се на анализи и вредновању традиционалних вредности подручја (градитељског и културног наслеђа, социјалних и хуманих вредности, природне средине тј. карактеристика рељефа, земљишта, предела, флоре и фауне и сл.). Овакав став не искључује друге вредности и стандарде који су у функцији задовољавања савремених потреба човека.

Принципи рационалности налажу концентрисање саобраћајница и других инфраструктурних система у узаним коридорима на експлоатационом подручју и у његовој контактаној зони. Измене и допуне Просторног плана задржавају постојећи коридор железничке пруге Београд–Бар. У истом коридору, који дели лигнитски басен на источни и западни, налази се и државни пут ИБ-22, који ће у зони насеља Вреоци и Шопић бити привремено измештен у дужини од 6-8 km. За трајно измештање дела пута ИБ-22 и дела железничке пруге, реке Колубаре и других инфраструктурних система резервисан је коридор у зони „хорста” између Поља „Тамнава исток” и „Јужног поља”. Други инфраструктурни коридор биће формиран на правцу проласка аутопута Београд–Јужни Јадран, поред западне контуре експлоатационог подручја лигнитског басена, односно, површинског копа „Радљево”.

Табела 1: Основна намена простора Планског подручја – стање 2020. године

Општине (делови који припадају планском подручју)	Јединица мере	Укупно	Пољопривреда	Шуме	Заузето за потребе рударства	Енергетско-индустријски комплекс	Рекултивисано	Насеља и инфраструктура	Остало неплодно
Лазаревац	ha	27117.7	17375.7	898.5	2439.7	365.1	2822.4	2595.0	621.3
	%	100.0	64.1	3.3	9.0	1.3	10.4	9.6	2.3
Обреновац	ha	4565.5	3761.1	306.9	0	21.3	0	350.0	126.2
	%	100.0	82.4	6.7	0.0	0.5		7.7	2.8
Лајковац	ha	9844.5	6144.1	1091.2	770.1	39.6	279.0	765.0	755.5
	%	100.0	62.4	11.1	7.8	0.4	2.8	7.8	7.7
УБ	ha	13302.9	9111.6	1294	823.7	235.0	309.6	860.0	668.3
	%	100.0	68.5	9.7	6.2	1.8	2.3	6.5	5.0
Аранђеловац	ha	3817.45	2506.2	1049.4	0			180.0	81.8
	%	100.0	65.7	27.5	0.0			4.7	2.1
УКУПНО ПЛАНСКО ПОДРУЧЈЕ	ha	58648.1	38898.7	4640.0	4033.5	661.0	3410.9	4750.0	2253.1
	%	100.0	66.3	7.9	6.9	1.1	5.8	8.1	3.8

У планираној структури намене простора Планског подручја највећи део припада пољопривреди (66,3%). У упоређењу са постојећом наменом део пољопривредног земљишта биће смањен за 6%, шумског за 2% и земљиште заузето рударством за 1,3%. Повећава се удео рекултивисаног земљишта за 4,1%, насеља и инфраструктуре за 0,8%, енергетско-индустријског комплекса за 0,1% и осталог земљишта за 0,3%.

Спровођењем рекултивације добиће се нове површине намењене пољопривреди и шумарству као и спортско-рекреативним активностима.

Измештање појединих инфраструктурних система не ангажује нове површине у билансу, осим када је реч о изградњи деонице аутопутског коридора Београд–Пожега као и обилазница око градских насеља.

Имајући у виду демографске пројекције, које указују на стагнацију броја становника до 2020. године, на Планском подручју не постоји потреба за значајнијим повећањем грађевинских подручја насеља. Будућа изградња насеља може се највећим делом организовати у постојећим границама, чиме би се избегло, односно svelo на минимум, заузимање нових површина пољопривредног земљишта.

**ОДЛУКА О ИЗРАДИ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ КОЛУБАРСКОГ ЛИГНИТСКОГ БАСЕНА
(Службени гласник РС, бр. 38/2015)**

16

Табела 2: Прогноза броја становника и домаћинства по насељима

Подручје/насеље	Тип насеља	Број становника по попису				Пројекције становништва 2020.	Пројекције домаћинства 2020.
		1981	1991	2002	2011		
Насеља ГО ЛАЗАРЕВАЦ		44.402	52.220	52.531	53.199	52.760	17.330
градска		13.354	22.802	23.551	26.006	28.500	9.520
приградска		4.991	4.042	4.467	5.158	6.730	1.995
остала (сеоска)		26.057	25.376	24.513	22.035	17.530	5.815
Араповац		825	830	754	644	550	190
Барошевац		1.293	1.315	1.260	1.054	940	290
Бистрица		560	530	497	441	340	100
Бурово		339	409	468	448	430	140
Велики Црљени		4.252	4.668	4.580	4.318	4.050	1.390
Врбовно		747	832	978	1.042	1.100	420
Вреоци		3.303	3.385	3.210	2.559	150	60
Дрен		403	453	445	436	460	130
Зеоке		895	883	796	722	370	120
Јунковац		1.057	1.057	984	834	640	240
Лазаревац	г	13.354	22.802	23.551	26.006	28.500	9.520
Лесковац		843	855	770	779	860	310
Луковица	п	1.522	577	455	442	480	130
Мали Црљени		890	930	885	811	700	210
Медошевац		1.846	1.095	925	642	280	80
Миросалџи		1.723	1.794	1.658	1.513	1.380	410
Петка	п	854	1.065	1.191	1.422	1.820	550
Пркосава		351	339	317	259	200	60
Рудовци		1.883	1.804	1.787	1.620	1.420	490
Сакуља		263	0	0	0		0
Соколово		629	608	623	562	500	130
Степојевац		2.773	2.943	3.019	2.894	2.790	930
Стрмово		344	370	324	318	280	90
Стубица	п	1.026	302	269	236	200	60
Цветовац		838	276	233	139	90	25
Шопић	п	1.242	1.832	2.230	2.619	3.600	1.060
Шушњар	п	347	266	322	439	630	195
Насеља ГО ОБРЕНОВАЦ		3.816	3.732	3.155	2.823	2.440	800
Бровић		879	911	783	735	630	190
Конатице		1.145	1.079	909	779	680	260
Пироман		1.235	1.227	1.008	908	830	255
Пољане		557	515	455	401	300	95
Насеља општине ЛАЈКОВАЦ		11.465	11.739	11.687	10.802	10.310	3.570
градска		3.188	3.428	3.443	3.249	3.320	1.210
приградска		3.033	3.457	3.585	3.610	3.620	1.230
остала (сеоска)		5.244	4.854	4.659	3.943	3.370	1.130
Јабучје		3.371	3.284	3.250	3.070	2.820	940
Лајковац (в)	г	3.188	3.428	3.443	3.249	3.320	1.210
Лајковац (с)	п	1.464	1.859	1.950	2.107	2.230	740
Мали Борак		784	516	489	89	0	0
Непричава		763	748	679	606	480	160
Рубрибреза	п	789	824	811	802	760	250
Скобаљ		326	306	241	178	70	30
Ћелије	п	780	774	824	701	630	240
Насеља општине УБ		14.596	14.876	14.485	13.741	12.830	4.240
градска		4.819	5.797	6.018	6.191	6.580	2.190
приградска		1.831	2.090	1.816	1.615	1.770	580
остала (сеоска)		7.946	6.989	6.651	5.935	4.480	1.470
Бргуле		1.428	1.356	1.235	1.163	1.070	325
Каленић		1.010	819	888	759	600	170

ОДЛУКА О ИЗРАДИ ИЗМЕНА И ДОПУНА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ КОЛУБАРСКОГ ЛИГНИТСКОГ БАСЕНА
(Службени гласник РС, бр. 38/2015)

17

Подручје/насеље	Тип насеља	Број становника по попису				Пројекције становништва 2020.	Пројекције домаћинства 2020.
		1981	1991	2002	2011		
Лисо Поље		291	247	278	225	170	50
Лончаник		603	593	551	477	380	140
Милорци		399	410	407	349	310	100
Мургаш	п	574	565	559	562	650	220
Паљуви		1.056	868	769	691	610	210
Радљево		774	678	607	565	0	
Руклада		455	371	372	317	250	95
Стубленица		1.121	997	999	888	650	210
Трњаци	п	592	787	909	747	800	250
Уб	г	4.819	5.797	6.018	6.191	6.580	2.190
Богдановица	п	665	738	348	306	350	110
Шарбане		809	650	545	501	440	170
Насеља општине АРАНЂЕЛОВАЦ		3.536	3.219	3.038	2.694	2.470	785
Даросава		2.426	2.095	2.023	1.813	1.700	530
Прогореоци		1.110	1.124	1.015	881	770	255
УКУПНО ПЛАНСКО ПОДРУЧЈЕ		77.815	85.786	84.896	83.259	80.810	26.725
градска		21.361	32.027	33.012	35.446	38.400	12.920
приградска		9.855	9.589	9.868	10.383	12.120	3.805
остала (сеоска)		46.599	44.170	42.016	37.430	29.660	10.000

г – градско насеље; п – приградско насеље.

Насеља Вреоци и Велики Црљани, где су смештени производни, енергетски и други објекти РЕИС-а, имају ограничене могућности за даље просторно ширење, како због већ формираних инфраструктурних и производних система, тако и због праваца ширења рударских радова и других неповољних утицаја РЕИС-а.

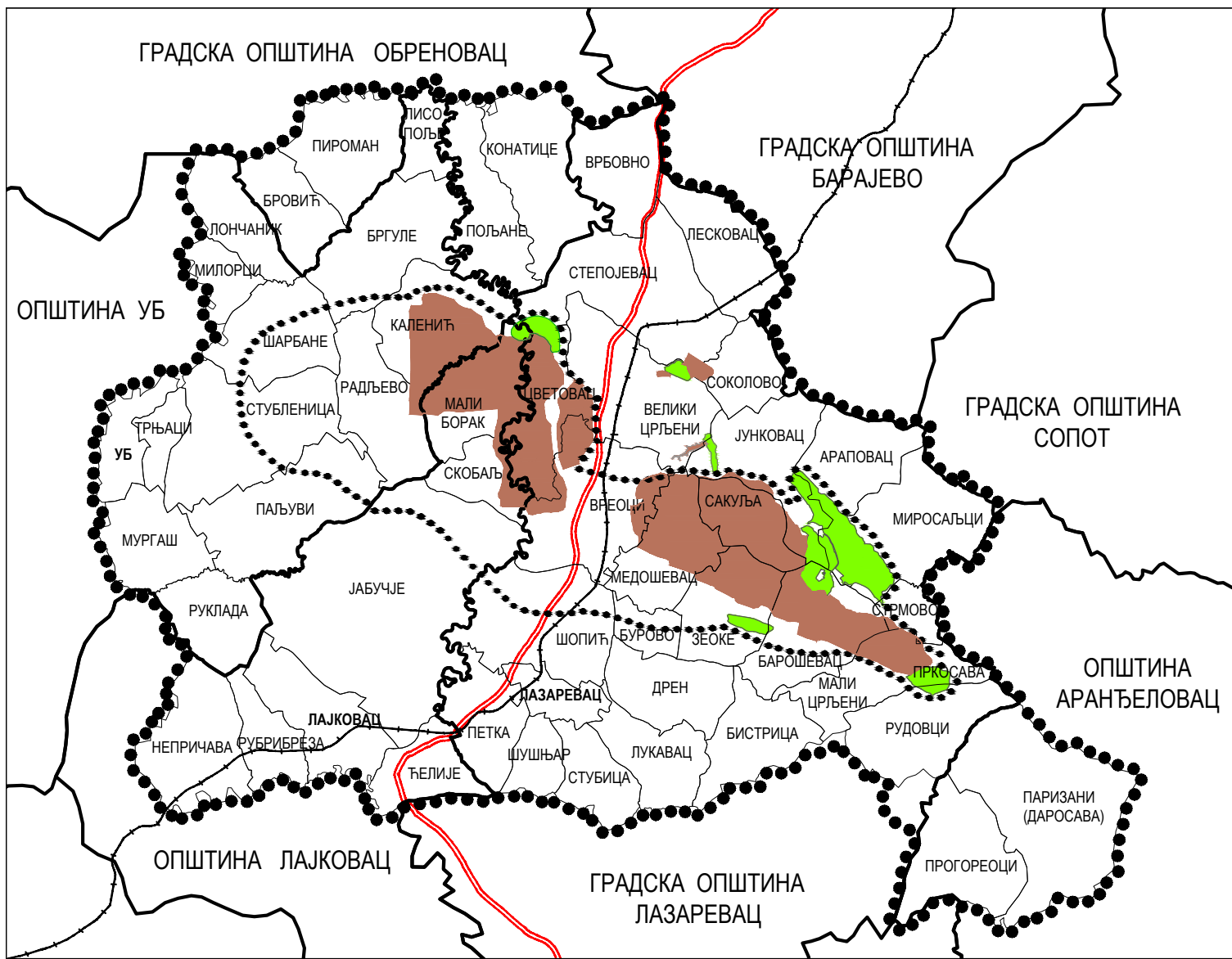
Просторни развој рударско-енергетско-индустријског система у Колубарском басену (РЕИС-а) постигао је значајан степен дисперзије, пре свега енергетских објеката. Постоји потреба за проширењем постојећих и изградњом нових производних капацитета ипотенцијалним измештањем индустријског комплекса у централној зони.

Табела 3: Биланс површина рударско-енергетског комплекса - стање 2014 и 2020. године

	СТАЊЕ 2014. године		СТАЊЕ 2020. године		Биланс 2020/2014 - у ha
	ha	%	ha	%	
ПЛАНСКО ПОДРУЧЈЕ	58648.1	100	58648.1	100	
ПОВРШИНА ЕКСПЛОАТАЦИОНОГ ПОДРУЧЈА	14318.6	24,4	14318.6	24,4	
ПОВРШИНЕ ЗАУЗЕТЕ РУДАРСТВОМ	4788.6	8,2	4033.5	6,9	-755,1
1	“Тамнава - западно поље”	979.9		889.9	-90,0
2	“Тамнава - источно поље”	1108.7		435.1	-673,6
3	Поље “Г”, “Јужно поље”			142.5	+142,5
4	Поље “Д”	1959.5		1167.8	-791,7
5	Поље “Б и Ц”	544.7		271.0	-273,7
6	Поље “Е”			562.6	+562,6
7	Поље “Велики Црљени”	195.9		0.00	-195,9
8	Поље “Радљево”			564.5	+564,5
ЕНЕРГЕТСКО-ИНДУСТРИЈСКИ КОМПЛЕКС	613.2	1,0	661.0	1,1	+47,8
РЕКУЛТИВАЦИЈА – УКУПНО	1020.6	1,7	3410.9	5,8	+2390,3

За измештање постојеће индустријске зоне у Вреоцима после 2020. године има више могућности. Предложене су три (потенцијалне) локације за изградњу енергетских индустријских и пратећих објеката РЕИС-а (Вреоци, Велики Црљени, Каленић). Процена је да би због близине рударских активности, постојеће инфраструктуре и других погодности било рационално изабрати потенцијалну локацију на подручју КО Вреоци, у делу који није директно угрожен будућим рударским активностима.

Развој нових производних погона ван система РЕИС-а усмерен је првенствено према општинским примарним и секундарним центрима и другим насељима, у складу са концепцијом просторне организације привреде. Овакво решење омогућује непосредан контакт нових комплекса са делом постојећих производних објеката, као и са постојећим и будућим трасама саобраћајне и техничке инфраструктуре, а спречава изградњу у зонама које неће бити угрожене ширењем површинских копова.

ЛЕГЕНДА:

- ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
- ГРАНИЦА ОПШТИНЕ
- ГРАНИЦА КАТАСТАРСКЕ ОПШТИНЕ
- +— ПРУГА БЕОГРАД - БАР
- == ДРЖАВНИ ПУТ 1Б РЕДА - 22 (М 22)
- ПОВРШИНА ЗАУЗЕТА ЗА ПОТРЕБЕ РУДАРСТВА
- РЕКУЛТИВИСАНА ПОВРШИНА
- ОРЈЕНТАЦИОНА ГРАНИЦА ЕКСПЛОАТАЦИОНОГ ПОДРУЧЈА

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ
КОЛУБАРСКОГ ЛИГНИТСКОГ БАСЕНА

РЕФЕРАЛНА КАРТА БР. 1

ПОСЕБНА НАМЕНА ПРОСТОРА
2020. ГОДИНЕ

P = 1 : 50 000

ЛЕГЕНДА:

- ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
 - ГРАНИЦА ОПШТИНЕ
 - ГРАНИЦА КАТАСТАРСКЕ ОПШТИНЕ
 - ○ ○ ○ ○ ГЕОЛОШКА КОНТУРА "ПРОДУКТИВНОГ" ДЕЛА ЛИГНИТСКОГ БАСЕНА
 - ОРИЕНТАЦИОНА ГРАНИЦА ЕКСПЛОАТАЦИОНОГ ПОДРУЧЈА
-
- ПОВРШИНЕ ЗАУЗЕТЕ РУДАРСТВОМ**
- КОНТУРА КОПА
 - ▨ АКТИВНИ ДЕО КОПА
 - ▨ ОТКОПАВЊЕ ОТКРИВКЕ
 - ▨ РЕМОНТ, СЕРВИС, ПРИПРЕМА УГЉА И СЛ.
 - ▨ ЕКСПЛОАТАЦИЈА УГЉА
 - ▨ ОДЛАГАЊЕ ОТКРИВКЕ
 - ▨ ЗАВРШНА КОНТУРА КОПА
 - ▨ РЕЗЕРВАЦИЈА ПРОСТОРА ЗА РУДАРСКЕ АКТИВНОСТИ У ПОСТПЛАНСКОМ ПЕРИОДУ
-
- ОЗНАКЕ КОВОПА:**
- 1 ПОЉЕ "Б И Ц"
 - 2 ПОЉЕ "Д"
 - 3 "ТАМНАВА - ИСТОЧНО ПОЉЕ"
 - 4 "ТАМНАВА - ЗАПОДНЕ ПОЉЕ"
 - 5 ПОЉЕ "Ф И Г" ("ЈУЖНО ПОЉЕ")
 - 6 ПОЉЕ "ВЕЛИКИ ЦРЉЕНИ"
 - 7 ПОЉЕ "Е"
 - 8 ПОЉЕ "РАДЂЕВО"
-
- ЕНЕРГЕТСКИ И ИНДУСТРИЈСКИ КОМПЛЕКСИ**
- ▨ ЕНЕРГЕТСКО-ИНДУСТРИЈСКИ КОМПЛЕКС
 - ▨ ПОТЕНЦИЈАЛНА ЛОКАЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТСКО-ИНДУСТРИЈСКИ КОМПЛЕКС
-
- ДЕПОНИЈЕ ПЕПЕЛА И ШЉАКЕ**
- ▨ СПОЉНО ОДЛАГАЛИШТЕ
 - ▨ УНУТРАШЊЕ ОДЛАГАЛИШТЕ
-
- САОБРАЋАЈНИЦЕ**
- ДРЖАВНИ ПУТ IА РЕДА (АУТОПУТ БЕОГРАД-ЈУЖНИ ЈАДРАН)
 - ДРЖАВНИ ПУТ IБ РЕДА
 - ДРЖАВНИ ПУТ IIА РЕДА
 - ДРЖАВНИ ПУТ IIБ РЕДА
 - ОПШТИНСКИ ПУТ
 - НЕКАТЕГОРИСАНИ ПУТ
 - ГРАДСКА-НАСЕЉСКА УЛИЦА
 - ЖЕЛЕЗНИЧКА ПРУГА БЕОГРАД-БАР
 - ПОТЕНЦИЈАЛНИ КОРИДОР ЛОКАЛНЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ПРУГЕ
 - ИНДУСТРИЈСКИ КОЛОСЕК
 - ВОДОТОК
 - ИЗМЕСТЕНИ ВОДОТОЦИ
 - ЈЕЗЕРО/БАРА
 - РЕТЕНЗИЈА
 - КОРИДОР ЗА ТРАЈНО ИЗМЕСТАЊЕ ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА
-
- РЕКУЛТИВИСАНЕ ПОВРШИНЕ**
- ▨ ШУМЕ
 - ▨ ПОЉОПРИВРЕДА
-
- ОСТАЛЕ НАМЕНЕ**
- ▨ ШУМЕ
 - ▨ ПОЉОПРИВРЕДНА ПОВРШИНА
 - ▨ ПРОИЗВОДЊА БИОМАСЕ
 - ▨ ТУРИСТИЧКО-РЕКРЕАТИВНА ЗОНА
-
- ГРАДСКА И СЕОСКА НАСЕЉА**
- ▨ НАСЕЉСКА ПРИВРЕДНА ЗОНА
 - ▨ РАДНА ЗОНА (ПРЕЗЕТО ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА БЕОГРАД - ЈУЖНИ ЈАДРАН, ДЕСНИЦА БЕОГРАД - ПОЖЕГ А)
 - ▨ РЕГИОНАЛНА САНИТАРНА ДЕПОНИЈА

